

Rolandas PAULAUSKAS

Šiaulių universitetas • Šiauliai University

MOKYTOJŲ PASIŪLOS IR PAKLAUSOS KRYPČIŲ APŽVALGA JAV AKTO „NĖ VIENAS VAIKAS NEUŽMIRŠTAS“ ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIU

AN OVERVIEW OF TEACHER SUPPLY AND DEMAND TRENDS IN THE UNITED STATES DURING THE NO CHILD LEFT BEHIND ACT IMPLEMENTATION PERIOD

Anotacija

2002 m. sausio 8 d. Jungtinėse Amerikos Valstijose įsigaliojo nevienareikšmiškai vertinamas aktas „Nė vienas vaikas neužmirštas“ (NVCN – angl. *NCLB – No Child Left Behind*). Jį parašė Atstovų rūmų demokratas iš Kalifornijos (California) George Miller ir JAV senatorius iš Masačusetso (Massachusetts) valstijos Edvard Kennedy. Šis Įstatymas įteisino rezultatais paremtą mokymo filosofiją, skatinančią nustatyti didesnius reikalavimus bei matuojamus lavinamuosius tikslus, kurie turi teigiamos įtakos mokinių mokymosi pasiekimams. Aktas, apimantis pradinį ir vidurinį lavinimą JAV, grindžiamas keturiais principais:

1. Didesnė atsakomybė už rezultatus.

Mokyklos, kurios nedaro norimos pažangos, privalo suteikti mokiniams papildomas paslaugas, tokias kaip nemokamą korepetavimą, užklasinę paramą bei kitą profesinę pagalbą.

2. Daugiau laisvės valstijoms ir bendruomenėms.

NVCN aktas suteikia mokykloms ir švietimo skyriams (*school districts*) iki tol neturėtą lankstumą naudotis federalinėmis švietimui skirtomis lėšomis, kad būtų įgyvendintos Mokytojų darbo kokybės kėlimo, Švietimo technologijos, Inovacinių projektų, Kovos prieš narkomaniją ir kitos programos. Be to, mokyklos turi daugiau laisvės samdydamos mokytojus, didindamos jų darbo užmokestį, taip pat gerindamos mokytojų lavinimą bei profesinį tobulėjimą.

3. Tyrimais pagrįsti lavinimo metodai.

NVCN Aktas akcentuoja moksliniais tyrimais pagrįstų efektyvių lavinimo metodų naudojimą. Pastaroji kryptis iškelia mokytojų rengimo kolegijų bei universitetų, kurie investuoja nemenkus resursus bei žmogiškuosius išteklius, vaidmenį.

4. Daugiau pasirinkimų tėvams.

Mokinių, besimokančių mokyklose, kurios neatitinka akto NVCN keliamų standartų, tėvai gali perkelti savo vaikus į efektyviau funkcionuojančias mokyklas arba gauti papildomas ugdymo paslaugas,

Abstract

The controversial No Child Left Behind (NCLB) Act was signed into law in the United States on January 8, 2002. It was co-authored by Democratic Representative George Miller from California and Democratic U.S. Senator Edward Kennedy from Massachusetts. NCLB enacted the philosophy of outcome-based education which promotes setting higher expectations and establishing measurable goals that lead to significant enhancement of student educational achievement. The Act bases primary and secondary education in the U.S. on four pillars:

1. Stronger Accountability for Results.

Schools that do not make progress must provide supplemental services that may include free tutoring, after school assistance, and professional guidance.

2. More Freedom for States and Communities.

NCLB Act affords schools and school districts unprecedented flexibility in how to use federal education funds under the Improvement Teacher Quality Education Grants, Educational Technology, Innovative Programs and Drug Free Programs. Schools also have more flexibility in hiring new teachers, increasing their pay, as well as improving teacher education and professional development.

3. Proven Education Methods.

NCLB Act emphasizes utilization of proven effective education methods through scientific research. The latter trend enhances the role of teacher training colleges and universities that invest significant resources and man power into educational research.

4. More Choices for Parents.

Parents in schools that do not meet NCLB promulgated standards may transfer their children to better performing schools or receive supplemental

tokias kaip nemokamą korepetavimą, užmokyklinę pagalbą bei vasaros mokyklų teikiamas paslaugas. Mokiniai, tapę nusikaltimo mokykloje aukomis, taip pat turi galimybę lankyti kitą savo rajono mokyklą.

Siekdamos gauti lėšų iš federalinės valdžios, valstijos turėjo sukurti ir įgyvendinti skirtingų klasių mokinių žinių bei gebėjimų standartizuotus vertinimus, kurie tapo mokyklų ir švietimo skyrių darbo efektyvumo rodikliais. Pavyzdžiui, šiuo metu visų viešųjų mokyklų (*public schools*) III–VIII klasių mokinių pažanga kasmet vertinama matematikos, skaitymo ir kitose mokslo srityse. Be to, tai daroma mažiausiai kartą ar du kartus besimokant aukštesnėse klasėse.

Kita svarbi akto nuostata reikalauja, kad visi mokytojai turėtų pakankamai žinių ir kompetencijų, susijusių su jų profesija ir dėstomuoju dalyku. „Aukštos kvalifikacijos mokytojas“ (AKM – *angl. HQT – Highly Qualified Teacher*) apibūdinamas kaip: 1) turintis bent bakalauro laipsnį; 2) turintis galiojančią licenciją mokyti konkrečioje valstijoje; 3) įrodęs dalyko kompetenciją išlaikydamas valstijos akademinis dėstomojo dalyko egzaminus arba atitinkas aukščiausius valstijos bendruosius vertinimo standartus. Pastarasis kriterijus dažniausiai taikomas labiau patyrusiems bei specialaus ugdymo mokytojams vertinti.

Nuo to laiko, kai įsigaliojo NVVN aktas, Kongresas padidino valstybės finansavimą švietimui nuo 42,2 mlrd. JAV dolerių 2001 m. iki 54,4 mlrd. JAV dolerių 2007 m. Padidėjęs finansavimas koreliuoja su daugelio dalykų aukštos kvalifikacijos mokytojų poreikiu valstijose. Nenuostabu, kad JAV labiausiai trūksta specialaus ugdymo mokytojų, kurių vidutinė metinė alga viršija 45000 JAV dolerių.

Šiame pristatyme taip pat bus aptariama mokytojų pasiūlos ir paklausos statistika pagal valstijas, tyrinėjamas mokytojo profesijos prestižas lyginant ją su kitomis profesijomis, apžvelgiamos kai kurios skirtingų sričių mokytojų rengimo bei atlygio kryptys.

Pagrindiniai žodžiai: „Nė vienas vaikas neužmirštas“ (NVVN) aktas, aukštos kvalifikacijos mokytojas (AKM), Valstybinis lavinimo pažangos vertinimas (*angl. National Assessment of Educational Progress*), prestižinės profesijos, mokytojo išsilavinimas, profesinis tobulėjimas, moksliskai pagrįsti tyrimai.

Įvadas

NVVN aktas turi tiek palaikančiųjų, tiek ir kritikų. JAV švietimo departamentas (Department of Education) pabrėžia, kad per pastaruosius keletą metų mokinių matematikos ir skaitymo pasiekimai akivaizdžiai pagerėjo. Pavyzdžiui, 2005 m. liepos mėn. paskelbti Nacionalinio lavinimo pažangos vertinimo

educational services such as free tutoring, after school assistance and summer school services. Student victims of school crime have an option to attend other schools within their district.

In order to receive funding from federal government the states had to develop and implement standardized assessments of student knowledge and skills in different grades that serve as a means of evaluation of the efficiency of public schools and school districts. For example, today progress for all public school students is measured annually in mathematics, reading and science by grades 3–8 and at least once or twice during high school.

Another important provision of the Act requires that all teachers have sufficient subject knowledge and skills. A “highly qualified teacher” (HQT) is defined as (1) having a minimum of bachelor’s degree; (2) having a valid license to teach in a certain state and; (3) having demonstrated subject-matter competency by passing state approved academic subject test, or by meeting High Objective Uniform State Standards of Evaluation. The latter criterion is mostly applied to evaluate more experienced teachers, as well as special education teachers.

Over the time that NCLB Act was signed into law, Congress increased federal funding of education from \$42.2 billion in 2001 to \$54.4 billion in 2007. The increase in funding is consistent with the demand of HQTs in many subject areas, as well as throughout most of the states. Not surprisingly, the highest demand for teachers in the United States is in the field of special education with an average annual salary exceeding \$45,000.

The presentation also discusses teacher supply and demand statistics by state, explores the prestige of educator’s profession as compared to other occupations, and reviews some teacher training and compensation trends in different areas.

Key words: *No Child Left Behind Act, highly qualified teacher (HQT), National Assessment of Educational Progress, prestigious careers, teacher education, professional development, scientifically based research.*

Introduction

NCLB Act has both supporters and critics. The U.S. Department of Education points out that during the last several years student achievement has increased in reading and mathematics. For example, National Assessment of Educational Progress results released in July of 2005 indicate that at least forty three states as well as District of Columbia either improved

rezultatai rodo, kad mažiausiai keturiasdešimt trys valstijos bei Kolumbijos apygarda pagerino IV–VIII klasių mokinių skaitymo ir matematikos rezultatus arba jie liko tie patys minėtose kategorijose. Be to, šių dalykų pasiekimų skirtumas, lyginant afroamerikiečius ir ispanų kilmės devynerių metų mokinius su baltaodžiais mokiniais istoriškai, buvo mažiausias. Devynerių metų moksleivių skaitymo rezultatai buvo geriausi nuo 1971 m., matematikos – nuo 1973 m., o aštuntokai pasiekė geresnius kada nors užregistruotus matematikos rezultatus (Whitehurst, 2005).

Šalia kitų pranašumų aktas užtikrina geresnę švietimo skyrių bei viešųjų mokyklų atsiskaitomybę, aktyvesnį tėvų dalyvavimą jų vaikų ugdyme, platesnes tėvų ir mokinių galimybes pasirinkti mokyklas, geresnę mokymo kokybę, nulemtą tyrimu pagrįstos politikos ir praktikos taikymu, ypatingą dėmesį nacionalinėms mažumoms, nepasiturintiems ir rizikos grupių mokiniams, dėmesį ankstyvam lavinimui ir skaitymo gebėjimų ugdymui bei papildomą mokytojų kvalifikacijos kėlimo finansavimą.

Daugiausia NVVN kritikos skirta problemoms, susijusioms su standartiniu testavimu. Akto oponentai pažymi, kad mokytojai daugiau rengia mokinius testams, o ne jų žinių ir įgūdžių taikymui platesniu mastu. Be to, kiekvienai valstijai leidžiama sudaryti savus standartinius testus, tokiu būdu įgalinant valstijų švietimo departamentus manipuliuoti ar dirbtinai pagerinti mokinių pažangos rezultatus. Naujais JAV švietimo departamento atlikti tyrimai nustatė, kad skirtumus tarp valstijų paskelbtų rezultatų daugiausia nulėmė standartų sudėtingumas ir tai, kad jie buvo ne tokie griežti, lyginant juos su valstybiniais standartais (National Center for Educational Statistics, U. S. Department of Education, 2007).

Tyrimo tikslas ir uždaviniai

Tikslas – ištirti naujausius mokytojų lavinimo ir profesinio tobulėjimo pokyčius JAV, apžvelgti mokytojų pasiūlos ir paklausos tendencijas, palyginti pedagogo profesijos prestižą su kitomis profesijomis, aptarti tam tikrų NVVN akto komponentų pritaikomumą Lietuvoje, nurodyti klaidas, kurių reikėtų vengti.

Tyrimo metodai

Tyrimo metodai apima su mokytojų lavinimu susijusios literatūros analizę, 2007 m. mokytojų pasiūlos ir paklausos statistikos JAV interpretaciją, daugelio veiksnių, lemiančių skirtingų profesijų prestižą, apžvalgą bei autoriaus aštuoniolikos metų patirtį specialaus ugdymo srityje Konektikuto (Connecticut), Niujorko (New York) ir Masačiūsetso (Massachusetts) valstijose.

fourth and eighth grade reading and math scores or held steady in all the categories. In addition to this, achievement gaps in the above areas between African American and Hispanic nine-year-olds and between white students were at an all time low. Nine-year-old students achieved highest reading scores since 1971 and highest math scores since 1973 and eighth graders scored the highest in mathematics ever recorded (National Assessment of Education Progress Report, 2005).

Other benefits of the Act include increased accountability of school districts and public schools, greater parent involvement in their children's education, enhanced parent and student ability to choose schools, improved quality of instruction through the implementation of research based policies and practices, special attention to minority, disadvantaged and at risk students, emphasis on early education and reading skills and additional funding of teacher education among others.

The main criticism of the NCLB Act mainly focuses on problems with standardized testing. Opponents of the Act note that teachers teach for the test rather than application of student knowledge and skills on a wider scale. Each state is also permitted to produce its own standardized tests thus enabling school districts to manipulate or artificially enhance student scores. A recent study by the U.S. Department of Education found that the differences between state reported scores were largely the result in the stringency of the standards and were less stringent as compared to national standards. (National Center for Education Statistics, June, 2007).

Research objectives

The goal of this study is to examine recent changes in teacher education and professional development in the United States, review teacher supply and demand trends, as well as to compare educator job prestige and compensation with other professions. Some of the conclusions of the study will reflect applicability of certain components of NCLB Act in Lithuania as well as mistakes to be avoided.

Research methods

Research methods include literature analysis in the field of teacher education, interpretation of the 2007 educator supply and demand statistics in the U.S., review of a number of factors that effect the prestige of different professions, as well as the analysis of the author's 18 years of professional experience in the field of special education in the states of Connecticut, New York and Massachusetts.

Mokytojų rengimas JAV

Kalbant apie pedagogų rengimą, turima omenyje politika ir praktika, kurios skatina mokytojų žinių, įgūdžių, nuostatų, kompetencijų ir elgesio ugdymą, reikalingą efektyviam darbui įvairiose mokymo situacijose. Daugeliu atvejų mokytojų ugdymas skirstomas į šiuos etapus:

1. Lavinimas prieš įžengiant į klasę.
2. Pradinis įsitraukimas arba procesas, kurio metu jaunam specialistui teikiama papildoma pagalba ir kuravimas.
3. Praktikuojančių mokytojų tęstinis profesinis tobulėjimas arba kvalifikacijos kėlimas.

Pirmasis pedagogų ugdymo komponentas yra savaime suprantamas ir nereikalauja papildomo paaiškinimo. Būsimieji mokytojai turi baigti tam tikrą valstijos patvirtintą kolegiją ar universitetą ir gauti bakalauro laipsnį, tam, kad galėtų būti atestuojami. Aukščiausia mokytojų rengimo programos fazė yra galutinė praktika mokykloje, ji dažnai atliekama baigus universitetines studijas, po kurių laikomi licencijos egzaminai. Pavyzdžiui, Masačusetso valstijos egzaminai mokytojo licencijai gauti apima bendravimo ir raštingumo įgūdžių bei dalykinius testus. Testai sudaromi siekiant užtikrinti mokytojų efektyvų bendravimą su mokiniais, tėvais, globėjais bei kitais pedagogais ir dalyko, kurio licencijos siekiama, žinių gilumą.

Kiti du profesinio tobulėjimo komponentai yra subjektyvaus pobūdžio ir paliekami švietimo skyrių ar mokyklų nuožiūrai.

Nėra naujiena, kad mokinių mokymasis iš esmės priklauso nuo to, ką žino jų pedagogai ir ko jie gali išmokyti. Deja, įvairios valstijų švietimo institucijos ir mokyklos labai skiriasi pagal tai, kiek jos investuoja į mokytojo įsitraukimą į pedagoginį darbą ir jo tolesnį profesinį tobulėjimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad daugelis valstijų siūlo alternatyvius būdus, leidžiančius tapti mokytojais. Tokios politikos tikslas – įtraukti į mokytojavimą asmenis, kuriems nėra patogūs tradiciniai atestavimo būdai. Dauguma alternatyvių atestavimo programų yra atviros visiems individams, turintiems kitos srities bakalauro laipsnį ir ketinantiems pasirinkti mokytojo profesiją. Į minėtų programų reikalavimų sąrašus gali būti įtraukiami papildomi universitetiniai kursai, sėkmingas vadovaujamos praktikos atlikimas bei atestacinių egzaminų išlaikymas.

Kaip minėta, pagrindinis NVVN akto uždavinys – užtikrinti, kad AKM'ai būtų prieinami visiems mokiniams, nepaisant jų rasės, etninės kilmės, šeimos pajamų ar vietos, kurioje yra mokykla. Daugelis tyrimų patvirtina, kad yra tiesioginis ryšys tarp mokinių akademinį pasiekimų ir mokytojų kvalifikacijos. Mokyklos, turinčios rizikos grupei priklausančių ir nepasiturinčių mokinių, turėjo neproporcingą mokytojų, dirbusių su laikinomis kvalifikacijos lengvatomis ar dėščiusių ne savo dalykus, skaičių

Teacher education in the U.S.

Teacher training and education refers to the politics and procedures designed to foster teacher knowledge, skills, attitudes and behaviors that are necessary to effectively perform their tasks in different educational environments. In most cases teacher training is divided into the following categories:

1. Education before entering the classroom.
2. Inclusion or the process of providing on the job support and training during the first several years.
3. Continuing professional development or in-service training for practicing teachers.

The first component of teacher education is self explanatory and very straight forward. Future teachers have to graduate from a certain state approved college or university with a Bachelor's degree in order to be eligible for licensure or certification. The culminating phase of teacher licensure programs is a final school-based practicum usually taken during a post-graduate year. For example, the Massachusetts Tests for Educator Licensure include a test of Communication and Literacy Skills, as well as tests of subject matter knowledge. The tests are designed to ensure that teachers can communicate adequately with students, parents or guardians, other educators and that they are knowledgeable in the subject matter of the license sought.

The other two professional development components are more subjective and are left to the discretion of different school districts or schools.

It is common knowledge that student learning depends substantially on what educators know and what they can teach. Unfortunately state agencies and schools differ greatly in the extent to which they invest in teacher inclusion process and professional development.

The attention was paid that many states offer alternative ways that allow becoming teachers. The aim of such politics is to involve persons into teaching to whom traditional ways of attestation are inconvenient. Many alternative attestation programmes are open to all individuals that have Bachelor's degree in other sphere and who tend to choose teacher's profession. Additional university courses, successful performance of practical placement and passing of attestation exams might be included into the requirement lists of the mentioned programmes.

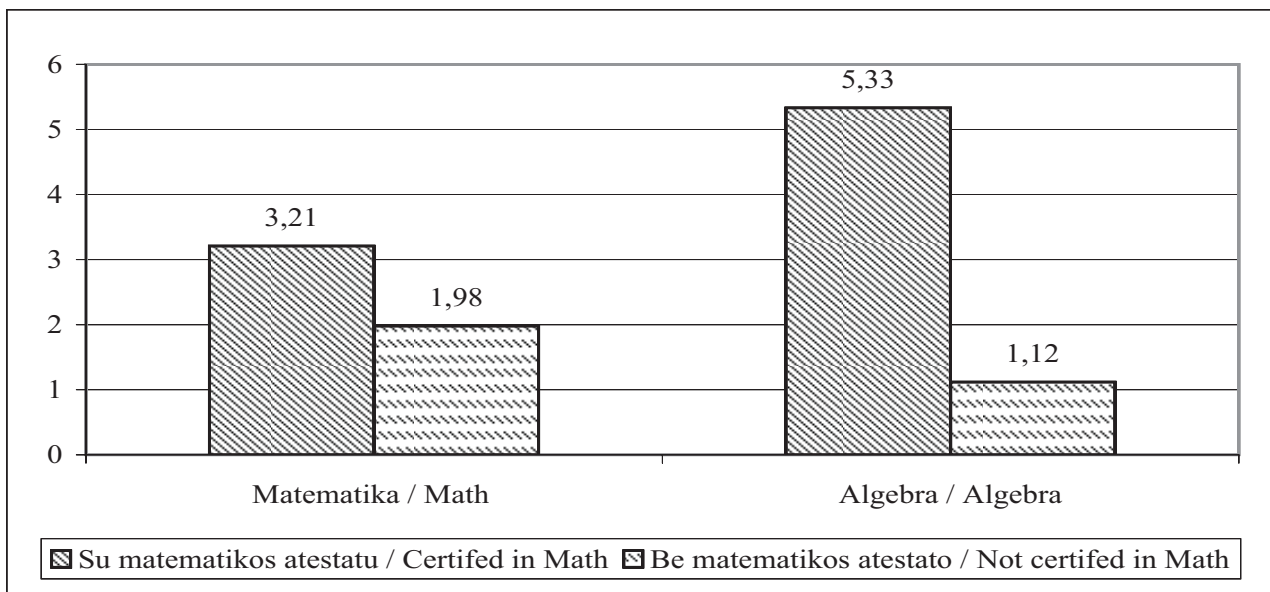
As it was noted before, a major objective of NCLB Act is to ensure that HQTs are available for all students, regardless of race, ethnicity, family income or location of the school. Research indicates that there is a direct correlation between student academic achievement and teacher quality. Schools having at risk and economically disadvantaged students have a disproportionate number of educators who work under a waiver or teach out-of-field subjects (Trahan, 2002). While working as a special education administrator in

(Trahan, 2002). Dirbdamas specialaus ugdymo administratoriumi Konektikuto, Masačusetso ir Njujorko valstijose, šio straipsnio autorius pastebėjo panašų AKM'ų trūkumą ir privačiose pelno nesiekiančiose internatinėse mokyklose (angl. *non-profit residential schools*).

NVVN įstatymas reikalauja, kad pagrindinius akademinis dalykus, tokius kaip anglų kalba, skaitymas ar kalbos menas, matematika, gamtos mokslai, istorija, pilietybė ir valstybė, geografija, ekonomika, menai ir užsienio kalbos, dėstytų aukštos kvalifikacijos mokytojai. Tie patys standartai taikomi specialaus ugdymo bei anglų, kaip antrosios kalbos, pedagogams. Tyrimai atskleidžia, kad mokiniai išmoksta daug mažiau iš pedagogų, kurie nėra pakankamai pasirengę savo mokomajam dalykui ir yra mažiau susipažinę su mokymo metodika (žr. 1 pav.).

the states of Connecticut, Massachusetts and New York, the author of this article also witnessed similar HQT shortages in private non-profit residential schools.

The legislation requires that core academic classes such as English, reading or art of a language, mathematics, science, history, civics and government, geography, economics, the arts, and foreign languages be taught by highly qualified teachers. The same rules apply to special education, as well as English as second language educators. Research indicates that students learn significantly less from teachers who are not prepared for their teaching area and are less familiar with teaching methodology (See chart 1).

1 pav. Pedagogų kvalifikacijos ir mokinių dalykinių pasiekimų ryšys

Figure 1. Relation of teachers' qualification and students' subject achievements

Šaltinis / Source: Parmalee P. Hawk, Charles R. Coble, & Melvin Swanson (1985 May–June). Certification: It Does Matter. *Journal of Teacher Education*, 36 (3), p. 13–15.

JAV Kongresas iškėlė uždavinį, kad 2002 m. pradantieji mokytojai mokyklose, gaunančiose NVVN arba Pirmo straipsnio (angl. *Title 1*) finansavimą, atitektų daugumą AKM'ams keliamų reikalavimų ir kad 2006 m. visi mokytojai, įskaitant praktikuojančius pedagogus, pasiektų tą patį lygį.

Vadovaujantis išvardytais reikalavimais, buvo rekomenduota, kad mokytojo profesinis tobulėjimas apimtų veiklas, kurios:

- pakeltų pedagogo mokomojo akademinio dalyko žinių lygį;
- būtų išplėstinių mokyklos ugdymo planų dalis;
- padėtų mokytojams užtikrinti, kad mokiniai pasiektų skirtingų valstijų nustatytus lavinimo standartus;

Congress expected that in 2002 beginning teachers in schools receiving NCLB or Title 1 funding would meet most of the HQT requirements and that by 2006 all teachers, including practicing educators would meet the same standards.

Under the above requirements teacher professional development has to include activities that:

- improve teachers' knowledge of academic subjects they teach;
- are part of school wide educational plans;
- help educators to teach students to achieve educational goals set by different states;
- improve classroom management skills;
- are high quality, sustained, intensive and

- pagerintų vadovavimo klasei gebėjimus;
- būtų aukštos kokybės, ilgalaikės, intensyvios ir skirtos klasei;
- padėtų telkiant, samdant ir ugdant pedagogus;
- būtų susijusios su efektyvia mokomąja praktika ir paremtos moksliniais tyrimais;
- labai pagerintų žinias ir mokymo įgūdžius;
- būtų suderintos su valstijų standartais;
- būtų kuriamos dalyvaujant pradinių ir vidurinių mokyklų mokytojams ir tėvams;
- padėtų mokytojams dirbant su vaikais, turinčiais ribotus anglų kalbos gebėjimus;
- lavintų naujos technologijos naudojimo įgūdžius;
- reguliariai vertintų jų poveikį;
- pateiktų metodines rekomendacijas, kaip dirbti su specialiujų ugdymosi poreikių turinčiais vaikais;
- įtrauktų nurodymus, kaip naudoti tyrimų duomenis ir jų vertinimą;
- įtrauktų rekomendacijas, kaip dirbti su tėvais;
- įtrauktų bendradarbiavimą tarp pradinių ir vidurinių mokyklų bei aukštųjų mokslo institucijų;
- padėtų pedagogų asistentams atlikti jų pareigas ir užtikrinti klasės kontrolę (Trahan, 2002).

Nemažas skaičius tyrinėtojų ir praktikų mano, kad NVVN aktas kartu su valstijų sukurtais standartais ir testais teigiamai atsiliepia mokytojų kvalifikacijai, ypač ekonomiškai mažiau pasiturinčiose vietovėse ir mokyklose (Whitney, 2008). Pavyzdžiui, nauja ataskaita, kurią išleido Nacionalinis ekonominių tyrimų biuras apie mokytojų kvalifikaciją Niujorke, pažymėjo, jog daugumai moksleivių suteikta galimybė, kad juos mokytų aukštos kvalifikacijos mokytojai. Duomenys rodo, kad akto įgyvendinimo laikotarpiu Niujorkas labiau sumažino atotrūkį tarp mokytojų kvalifikacijos mažiau pasiturinčių ir daugiau pasiturinčių vaikų lankomose mokyklose ir kad šis mokytojų kvalifikacijos pasikeitimas gerokai pagerino mokinių pažangą žemesnio pragyvenimo lygio regionuose. Neatestuotų mokytojų procentinis skirtumas tarp pasiturinčių ir mažiau pasiturinčių vaikų lankomų mokyklų sumažėjo nuo 17,9 iki 1,9 proc. (Boyd, et al., 2008).

Mokytojų pasiūlos ir paklausos kryptys

Nepaisant prieš penkerius metus priimto NVVN akto, JAV darbo rinkoje 2007 m. ir toliau stigo daugelio mokymo sričių pedagogų. Iš dalies tai sąlygojo padidėjęs naujai priimtų mokinių skaičius,

classroom focused;

- support teacher recruitment, hiring and training;
- are connected to effective instructional practices and based on scientific research;
- substantially increase the knowledge and teaching skills;
- are aligned with state standards;
- are developed with participation of K-12 educators and parents;
- assist teachers in working with limited English proficiency children;
- provide training in the use of technology;
- are regularly evaluated for impact;
- provide instruction in methods of teaching children with special needs;
- include instruction in the use of data and assessment;
- include instruction in working with parents;
- involve partnerships between K-12 schools and institutions of higher education;
- help paraprofessionals who assist teachers with routines and classroom control (Christopher Trahan, 2002).

A significant number of researchers and practitioners believe that NCLB Act as well as state developed standards and tests can raise the quality of teachers especially in high-poverty areas and schools (Suzanne Whitney, 2008). For example, a new report released by the National Bureau of Economic Research on teacher quality in New York City has found that the city has moved a long way to ensure that most of its students have access to high quality teachers. Data shows that during the period of implementation of the Act, New York City significantly narrowed the gap in educator qualification between high and low-poverty schools, and that the change in teacher qualifications has significantly improved student progress in high-poverty areas. The difference in the percentage of uncertified teachers in low-versus high-poverty schools decreased from 17.9 to 1.9 percent (Donald Boyd et al., 2008).

Teacher supply and demand trends

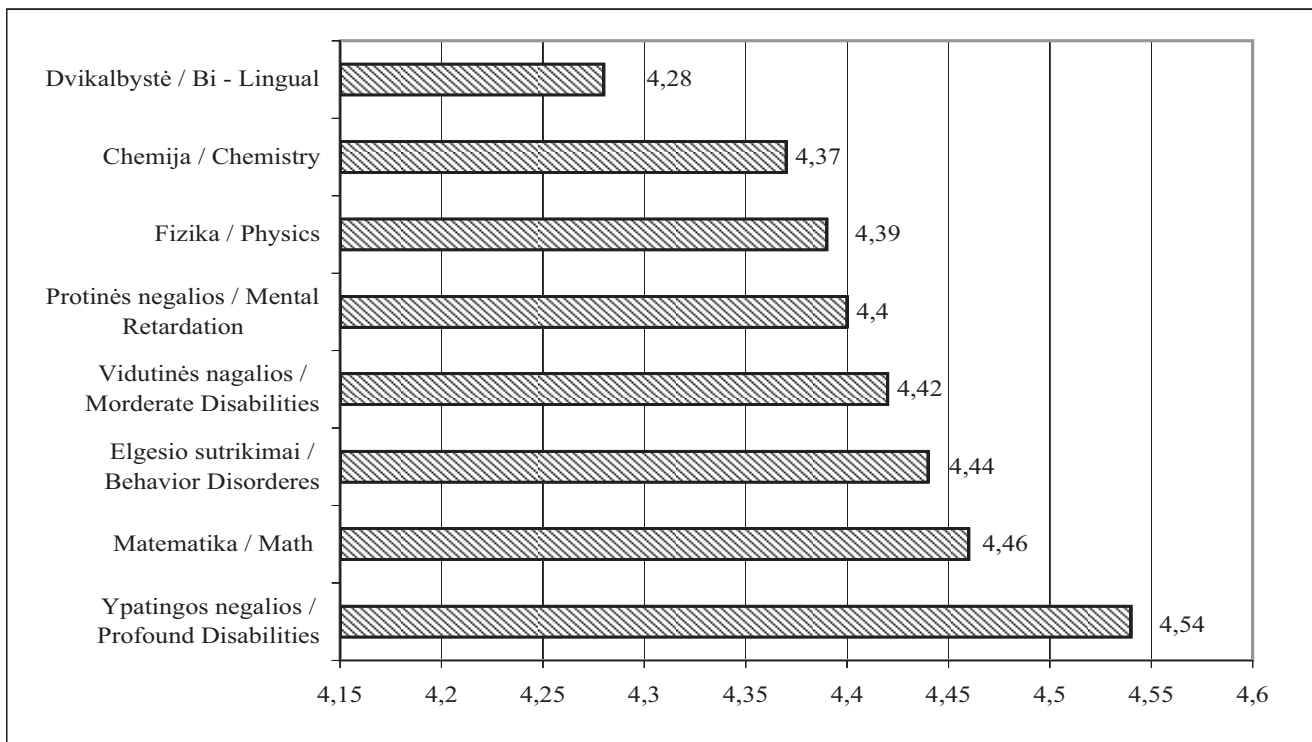
Despite the introduction of the NCLB Act five years ago, the 2007 job market in the U.S. for educators continues to show increased demand in many teaching fields. In part this is the result of growing enrollments

kurį lėmė didelis gimstamumas ir imigracija, ženklus pasikeitusių bei išėjusių pensijon mokytojų skaičius bei neturintiems reikiamų atestatų mokytojams taikomi apribojimai. Pažymėtina, kad šiuo metu švietimo skyriai, užuot samdę tam tikrose srityse neatestuotus mokytojus, kuriems suteiktos laikinos lengvatos, ieško tik tokių kandidatų, kurie atitiktų tris aukštos kvalifikacijos mokytojo kriterijus. Antra vertus, mokytojams, gavusiems minėtas lengvatas iš valstijos Švietimo departamentų, taip pat skirtas tam tikras laikas įgyti AKM'o statusą.

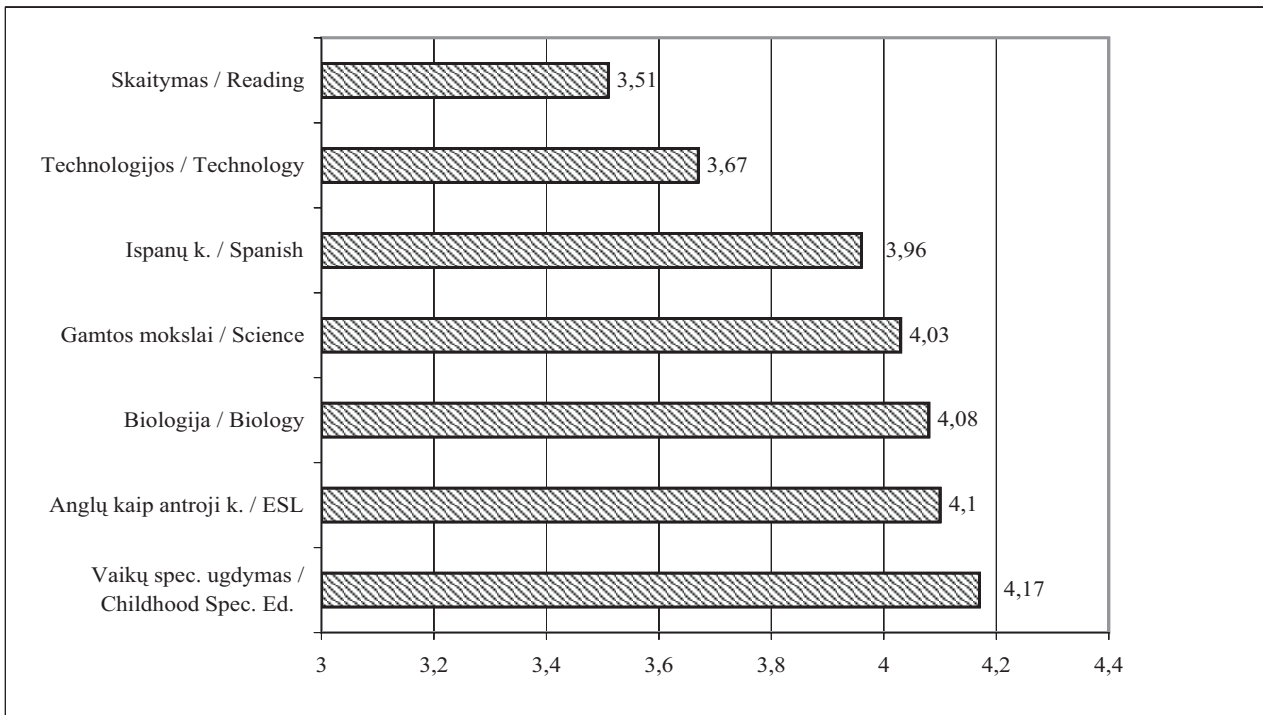
Kita problema, lemianti mokytojų trūkumą, yra ta, kad konkrečių dalykų pedagogų poreikis neatitinka mokytojų lavinimui skirto finansavimo. Nors yra keletas sričių, kuriose yra kandidatų perteklius (pradinis mokymas, fizinis lavinimas, socialinės studijos), ypač paklausios sritys, tokios kaip specialusis ugdymas, matematika, chemija ir dvikalbis mokymas, negauna reikiamų lėšų, ir tam nėra sukurta pakankamai studijavimo vietų (American Association for Employment in Education, 2007) (žr. 2, 3, 4, 5 pav.).

of students caused by increased birth rates and immigration, large teacher retirement and turnover numbers, as well as restrictions on uncertified educators to teach students. The bottom line is that school districts these days are looking only for educators that meet three highly quality teacher criteria rather than hiring uncertified temporary teachers or teachers on waivers. On the other hand, educators who receive waivers from state Departments of Education also have a limited time to achieve HQT status.

Another problem contributing to teacher shortages is that funding of teacher education is not driven by the need for teachers in particular fields. Although there are several areas with some candidate surplus (elementary education, physical education, social studies), high needed areas such as special education, mathematics, chemistry and bilingual education do not receive adequate funding or have enough teacher education slots (American Association for Employment in Education, 2007). (See charts 2, 3, 4, 5).

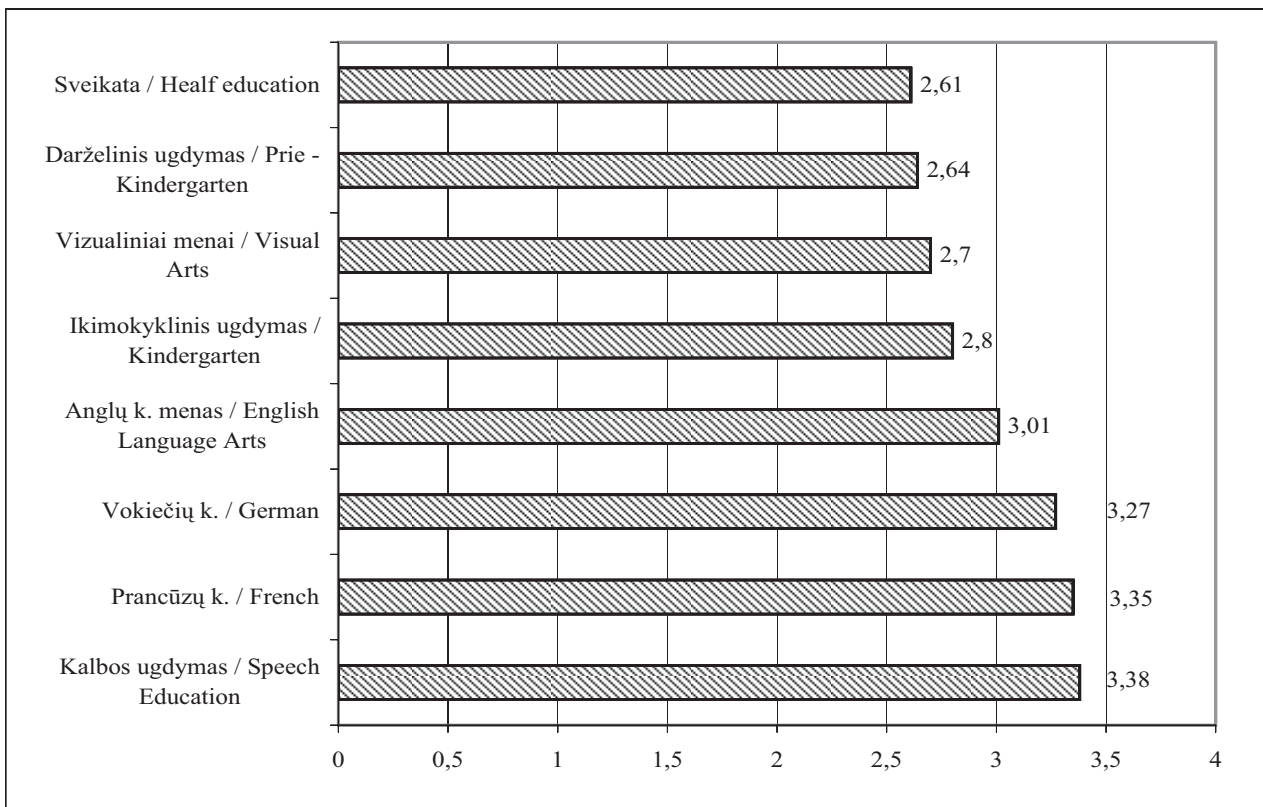

2 pav. Sritys, kuriose yra ženklus trūkumas
Figure 2. Fields with Considerable Shortage

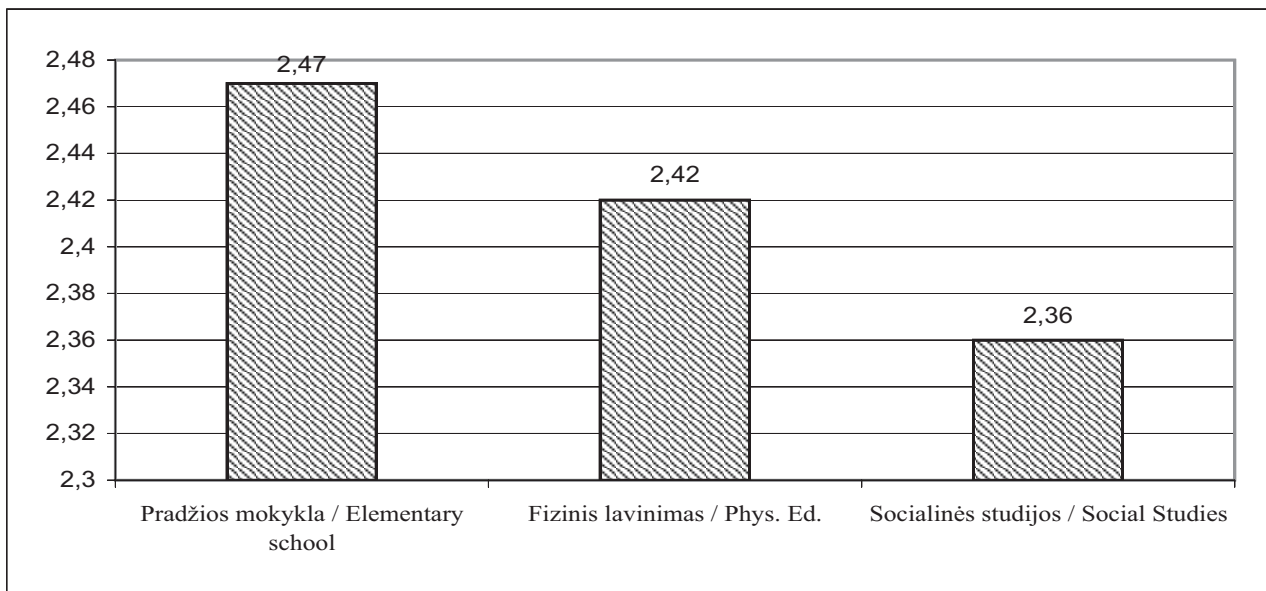
3 pav. Sritys, kuriose yra tam tikras trūkumas

Figure 3. Fields with Some Shortage

4 pav. Pasiūlos ir paklausos atžvilgiu subalansuotos sritys

Figure 4. Balanced Supply and Demand Fields

5 pav. Sritys, kuriose yra perteklius
Figure 5. Fields with Some Surplus

Pateikti rezultatai rodo:

- nuo 5,00 iki 4,21 – ženklų mokytojų trūkumą;
- nuo 4,20 iki 3,41 – dalinį mokytojų trūkumą;
- nuo 3,40 iki 2,61 – subalansuotą rinką;
- nuo 2,60 iki 1,81 – tam tikrą mokytojų perteklių;
- nuo 1,80 iki 1,00 – ženklų mokytojų perteklių.

2007 m. JAV nebuvo mokymo srities, kurioje būtų užregistruotas ženklus pedagogų perteklius.

Mokytojų trūkumas pozityviai koreliuoja su jų atlygiu. Pavyzdžiui, vidutinis metinis ikimokyklinio, darželinio ir pradinio specialaus ugdymo mokytojų uždarbis 2006 m. gegužės mėnesį buvo 46360 JAV dolerių. 10 proc. šios srities specialistų gavo aukščiausius atlyginimus, kurių vidurkis viršijo 73620 JAV dolerių. Vidurinių klasių specialiojo ugdymo mokytojų atlyginimo vidurkis buvo 47650 JAV dolerių, o geriausi 10 proc. uždirbo daugiau nei 80170 JAV dolerių. Specialiojo ugdymo vidutinis atlyginimas aukštesnėse klasėse buvo 48330 JAV dolerių, o 10 proc. geriausių specialiojo ugdymo mokytojų aukštesnėse klasėse uždirbo vidutiniškai daugiau nei 78020 JAV dolerių per metus (Occupational Outlook Handbook, 2008). 2006 m. kitų viešųjų mokyklų pedagogų vidutinis atlyginimas buvo 46034 JAV dolerių per metus.

Numatoma, kad ir ateityje specialiojo ugdymo mokytojai JAV taip pat turės puikias darbo perspektyvas. Nors darbo vietų trūkumas skiriasi atsižvelgiant į geografinę padėtį bei specialybę, apskaičiuota, kad iki 2016 m. specialiojo ugdymo mokytojų poreikis išaugs mažiausiai 15 proc.

2007 m. Amerikos mokytojų federacijos ataskaita rodo, kad 2005–2006 m. m. aukščiausi mokytojų atlyginimų vidurkiai pagal valstijas išsidėstė taip:

The above scores indicate as follows:

- 5.00 to 4.21 – Considerable Shortage;
- 4.20 to 3.41 – Some Shortage;
- 3.40 to 2.61 – Balanced;
- 2.60 to 1.81 – Some Surplus
- 1.80 to 1.00 – Considerable Surplus.

In 2007 there were no educational fields in the U.S. with significant or considerable teacher surplus.

Teacher shortages are positively correlated with their salary increases. For example, median annual earnings in May of 2006 for preschool, kindergarten and elementary special education teachers were \$46,360. The highest ranging salaries of 10 percent of special education teachers averaged more than \$73,620. Median annual earnings of middle school special education teachers were \$47,650 and the highest 10 percent of educators earned more than \$80,170. Special education median salaries in secondary schools were \$48,330 and top 10 percent of special education teachers exceeded \$78,020 in annual salaries (Bureau of Labor Statistics, 2008). In 2006 other public school teachers averaged \$46,034 a year.

Future special education teachers in the United States also have excellent job prospects. Although job shortages vary by geographic area and specialty, it is estimated that by 2016 the need for special education teachers will increase at least by 15 percent.

American Federation of Teachers Report 2007 indicates that the highest teachers' salary averages by state for 2005–2006 school year were ranked as follows:

1. Konektikutas (Connescticut) – 57760 JAV dolerių.
2. Kalifornija (California) – 57604 JAV dolerių.
3. Niū Džersis (New Jersey) – 56635 JAV dolerių.
4. Ilinojus (Illinois) – 56494 JAV dolerių.
5. Rod Ailandas (Rhode Island) – 56432 JAV dolerių.

Be to, mokytojai, dirbantys dideliuose JAV miestuose, atlyginimo atžvilgiu gerokai lenkė savo kolegas, dirbančius mažesniuose miestuose. Niujorke dirbančių pedagogų maksimalus atlyginimas buvo 87911 JAV dolerių, o Vašingtone mokytojų atlyginimas viršijo 82800 JAV dolerių (Civilian Peronnel Management Service, 2006).

Mokytojo profesijos prestižas

Yra daugybė tyrimų, kurie akcentuoja skirtingus veiksnius, lemiančius profesijos bei darbinio statuso prestižą. Aukštą prestižą, socialinį statusą ir vertę tam tikrai profesijai paprastai nustato visuomenė. Tačiau ta pati profesija įvairiose kultūrose ar šalyse gali turėti labai skirtingą prestižą. Pavyzdžiui, Svensonas (Svensson) pažymėjo reikšmingų neatitikimų tarp prestižinių profesijų vertinimo Švedijoje ir JAV.

Aukštą tam tikros profesijos prestižą lemia jos socialinių funkcijų reikšmingumas, kuris siejamas su tuo metu vyraujančiais visuomeniniais poreikiais. Profesijos, kurios reikalauja labai kvalifikuotų, specializuotų ir sudėtingos technologijos valdymo įgūdžių, dažnai laikomos prestižinėmis. Norint eiti tokias pareigas, būtinas aukštasis išsilavinimas, specialūs sertifikatai, licencijos, dalyvavimas tęstiniame lavinimo procese, priklausymas profesinėms grupėms ar organizacijoms, be kurių atstovavimas aukšto prestižo profesijoms vargu ar įmanomas.

Svensonas teigia, kad prestižas taip pat priklauso nuo profesijos užimamos bendros vietos tarp kitų profesijų pagal išsilavinimą, patvirtintus kvalifikacinius reikalavimus, atlygį ir privilegijas. Pasak jo, vyrų, moterų ir jaunimo konkrečiai profesijai priskiriama svarba šiek tiek skiriasi. Žemiau išvardyti elementai nurodo, kokie veiksniai lemia įvairių profesijų prestižą Švedijoje (žr. 1 lent.).

1. Connecticut – \$57,760
2. California – \$57,604
3. New Jersey – \$56,635
4. Illinois – \$56,494
5. Rhode Island – \$56,432

Teachers working in large U.S. cities also significantly exceeded their counterparts in compensation employed in smaller towns. New York City teachers’ maximum salary was \$87,911 and Washington, DC teachers’ salary exceeded \$82,800 (Civilian Personnel Management Service, Wage and Salary Division, U.S. Department of Defense Report, 2006).

Educator Professional Prestige

There are many studies that focus on different factors that determine the status or prestige of professions and occupations. Professions enjoy a high social status, prestige and esteem conferred upon them by the society. However, the same occupations may have very different prestige in different cultures or countries. For example, Svensson found significant inconsistencies between perception of prestigious occupations in Sweden and U.S.

High prestige of a certain profession arises from its significant social function which is regarded as vital to society as a whole thus having a special and valuable nature. Professions that involve highly skilled, specialized and technical work are often referred to as prestigious. Training for these jobs involves obtaining college degrees, certifications, licensure, involvement in continuous education and joining professional groups or societies without which entry to the occupation would be impossible (Yves Dezalay and David Sugarman, 1995).

According to Svensson, prestige is dependent on the general standing of an occupation compared to others in terms of education, alleged qualification demands, rewards and privileges. There were some differences in ascribing the level of importance to certain professions between men, women and young people. The number of items listed below indicates what factors contribute to the prestige of different professions (See table 1).

1 lentelė. Veiksniai, įtakojantys profesijų prestižą Švedijoje
Table 1. Factors contribute to the prestige of different professions in Sweden

Eil. Nr. No.	Index Rodiklis	Reikšmė Mean	Standartinis nuokrypis Standard Deviation
1.	Atlyginimas Salary	4,22	0,83
2.	Karjeros galimybės Career potential	4,09	0,88
3.	Aukštas meistriškumas High Skills	4,09	0,90
4.	Atsakomybė Responsibility	4,07	0,88
5.	Autonomija Autonomy	4,05	0,92
6.	Sąžiningumas/moralė Honesty/morality	4,03	1,13
7.	Įtaka, valdžia Influence	3,90	1,00
8.	Vertė visuomenei Value for society	3,68	1,14
9.	Pagalba kitiems Help to others	3,53	1,22
10.	Ilgas studijų laikas Long education	3,39	1,10
11.	Didelės pastangos darbe Great efforts at work	3,29	1,05
12.	Patirtis Experience	3,28	1,11
13.	Populiarumas Popularity	3,02	1,27
14.	Vyrų dominavimas Male-domination	2,32	1,36

Šaltinis/ Source: Lennart G. Svensson, Professional Occupations and Status: A Sociological Study of Professional Occupations, Status and Trust, 2006, p. 15.

Kaip minėta, nustatant profesijos prestižą, skirtingos kultūros laikosi skirtingų kriterijų ir standartų. Daugelis Svenssono lentelėje nurodytų veiksnių neturi įtakos mokytojo profesijos prestižui JAV kaip Švedijoje. Pavyzdžiui, *Harris Interactive* grupės tyrimas atskleidė, kad mokytojo profesija buvo tarp penkių prestižiškiausių, šiek tiek atsiliekanti nuo mokslininkų ir medicinos daktarų ir lygi ugniagesių profesijos prestižui. Ugniagesių profesijos vertinimas labiau išaugo po 2001 m. rugsėjo 11 d. tragedijos (The Harris Poll #58, 2006). Mokytojai pagal vidutinę valandinę kompensaciją nebuvo įtraukti į geriausiai mokamų profesijų penkiasdešimtuką, kurį 2008 m. sudarė Darbo statistikos biuras (Occupational Outlook Handbook, 2008).

Dėl karjeros galimybių ir darbo autonomijos tyrimai rodo, jog daugelis JAV pedagogų pareigų paaugštinimą laiko mažai tikėtinu. Jų autonomija taip pat labai ribota dėl nuolatinės jų darbo kontrolės, rezultatais grindžiamo lavinimo bei įvairių valstijos ir federalinių

Strange as it may seem, but many of the above factors do not influence the latest educator prestige trends in the United States. For example, a survey conducted by Harris Interactive found that teacher's occupation was among five the most prestigious professions, slightly ranking below scientist and medical doctor's occupations and equivalent to firefighter's prestige score. Ratings of the status of firefighter's profession experienced a dramatic leap following September 11, 2001 tragedy. As far as compensation is concerned, teachers were not included in the Top 50 Highest-Paying Occupations by Median Hourly Wages released in 2008 by the Bureau of Labor Statistics (Occupational Employment Statistics Survey, 2008).

As for the factors of career potential and autonomy, research indicates that most of U.S. teachers rate on the job promotion as highly unlikely. Their autonomy is also very limited by extensive oversight of their performance, outcome-based education, as well as numerous other state and federal regulations.

reglamentų.

Taip pat nėra jokio ryšio tarp vyrų dominavimo švietimo srityje ir pedagogo profesijos prestižo. Taip jau istoriškai susiklostė, kad 2006 m. moterys sudarė iki 75 proc. viešųjų mokyklų mokytojų ir 76 proc. mokytojų, dirbančių privačiose mokyklose. Tarp jų pradžios mokyklose dirbo 91 proc. moterų ir 9 proc. vyrų. Tarp vidurinių klasių mokytojų moterų buvo 73 proc. ir 55 proc. moterų dirbo su aukštesnėmis klasėmis (Mobility of Teacher Workforce, 2005).

Kai kurie mokslininkai teigia, kad investavimas į tyrimais pagrįstas švietimo reformas teigiamai veikia mokytojų profesijos prestižą. NVVN aktas nebuvo išimtis. Lyginant su kitomis šalimis, šiuo metu JAV skiriama pakankamai lėšų efektyvių programų įgyvendinimui bei mokytojų profesiniam tobulėjimui. Be to, visuotinai priimta, kad šalys, investuojančios į švietimo kokybę, patiria spartesnę ekonominę vystymąsi ir produktyvumo augimą. Kokybiška švietimo sistema yra neatskiriama stiprios ekonomikos ir civilizuotos visuomenės dalis. Be to, ugdytas neigiamai koreliuoja su nepilnamečių nusikalstamumu ir kriminaline veikla (Whitney, 2008).

Prestižo veiksniai, kurie turi įtakos individo naudai, sociologinėje literatūroje dažnai priskiriami karjerizmui, o darbas ar profesija kitų naudai vadinami profesionalumu. Karjerizmo sudedamosios dalys yra didelis atlyginimas, įtaka ir valdžia, populiarumas ir vyrų dominavimas. Profesionalumą sudaro tokie veiksniai, kaip darbo vertė visuomenei, produktyvumas, sąžiningumas ir moralė, atsakomybė, didelė patirtis ir aukštas meistriškumas.

Kaip rodo *Harris Interactive* apklausa, kadaise populiarių darbų JAV prestižas leidžiasi spirale žemyn. Nuo 1977 iki 2008 m. teisininko profesijos prestižas palankumo skalėje smuktelėjo nuo 36 proc. iki 17 proc., kunigų ir kitų bažnyčios tarnautojų – nuo 41 proc. iki 32 proc., profesionalių sportininkų nuo 26 proc. iki 21 proc. Per pastaruosius keletą metų mokytojai, ugniagesiai, policininkai, medicinos seselės ir karininkai padarė iki šiol neregėtą šuolį. Kitaip tariant, profesijos prestižo skalėje pelningi darbai stumiami žemyn, o viršutines pozicijas užima profesijos, už kurias mokama tik maža pelningųjų profesijų atlyginimo dalis (The Harris Poll #58, 2006).

Visuotinai žinoma, kad šio amžiaus pradžioje Amerikos mokinių, dalyvavusių tarptautiniuose testuose, rezultatai buvo nepatenkinami. JAV mokiniai surinkdavo mažiau balų skaitymo, matematikos, gamtos

There is also no correlation between male-dominance in the field of education and prestige of the profession. As has been historically true, in the year 2000 females made up 75 percent of public school educators and 76 percent of private school educators. Among those teaching in the elementary school 91 percent were females and 9 percent males. At middle grades level female educators accounted for 73 percent of teacher workforce and at a high school level 55 percent (Mobility of Teacher Workforce, 2005).

Some scholars indicate that investment in education and educational reforms positively effect the prestige of teacher profession. NCLB Act was no exception. Currently there is sufficient funding available for effective programs and teacher professional development. It is also common knowledge that nations that invest in quality education enjoy higher levels of growth and productivity. A high quality education system is an indispensable element of strong economy and civil society. Education is negatively correlated with delinquency and criminal activity (Suzanne Whitney, 2008).

Prestige factors that work for the benefit of an individual in sociological literature are often attributed to careerism, whereas work or occupation for the benefit of others is called professionalism. Careerism components are high salary, influence and power, popularity and male dominance. Professionalism is comprised of such factors as value for society, making difference, honesty and morality, responsibility, extensive experience and high skills.

According to Harris Interactive poles, prestige of once popular careers continue to spiral down. From 1977 to 2008 lawyers' prestige has slipped from 36 percent to 17 percent approval rate, priests and ministers from 41 to 32 percent, professional athletes from 26 percent to 21 percent. During the last several years teachers, firefighters,

policemen, nurses and military officers made an unprecedented leap. In other words, occupational prestige scale is largely bottomed out by money making careers, whereas top category occupations are paid a fraction of the income of the latter (The Harris Poll #65, 2004).

It is common knowledge that at the beginning of this century American student performance on international tests did not yield satisfactory results. U.S. students scored lower in reading, mathematics, science and problem solving as compared to students

mokslų ir problemų sprendimo srityse negu mokiniai iš Japonijos, Pietų Korėjos, Austrijos, Čekijos, Nyderlandų ir Australijos. Gera naujiena Amerikos mokytojams yra ta, kad nuo 1999 iki 2008 m. JAV moksleiviai gerokai patobulėjo daugelyje sričių. 2007 m. rugsėjo mėn. JAV Švietimo departamento sekretorė Margaret Spellings patvirtino, kad NVVN duoda rezultatų ir kad mokinių pasiekimai gerėja. Spellings sekretoriavimo metu IV–VIII klasių mokinių matematikos rezultatai ir IV klasių mokinių moksleivių skaitymo rezultatai pasiekė istorines aukštumas ir didžiausią pažangą padarė afroamerikiečiai bei ispanų kilmės mokiniai (U. S. Department of Education Press Release, 2007).

Be to, *MetLife* apklausa parodė, kad šiandienos mokytojai jaučiasi geriau pasirengę įtraukti šeimas dirbti su skirtingų gabumų mokiniais bei valdyti klasę, negu tai darė jų kolegos pradėję dirbti prieš kelerius metus. Mokytojo prestižas teigiamai veikia pasitenkinimą karjera: 56 proc. mokytojų buvo labai patenkinti savo darbu. Tai gerokai daugiau, nei buvo skelbta 1986 m. (*MetLife Survey of American Teachers*, 2006).

Išvados

Šio straipsnio autorius neatliko empirinių tyrimų, kad pagrįstų savo išvadas. Dauguma jų remiasi literatūros ir statistikos apžvalga bei asmenine patirtimi dirbant specialiojo ugdymo administratoriumi JAV. Kaip minėta, vienas šio straipsnio tikslų buvo ištirti kai kurių NVVN akto komponentų pritaikomumą Lietuvoje ir apibūdinti mokytojo profesijos prestižą lemiančius veiksnius. Išvados ir rekomendacijos nėra išdėstytos laikantis kokios nors konkrečios tvarkos ar kriterijų ir atspindi autoriaus nuomonę.

Nors tarp JAV mokytojų kompensacijos ir profesinio prestižo nėra tiesioginės koreliacijos, akivaizdu, kad dauguma pedagogų Lietuvoje nėra patenkinti savo atlyginimais. Akivaizdus ryškus atotrūkis tarp mokytojų uždarbio Lietuvoje ir kitose išsivysčiusiose šalyse.

Aukštas mokytojo profesijos prestižas teigiamai atsiliepiama pasitenkinimui savo karjera ir yra susijęs su nedideliu mokytojų kaitos lygiu.

Tyrimais paremtos reformos ir svarios vyriausybės finansinės investicijos į švietimą ne tik pakelia mokytojų profesijos prestižą, bet ir teigiamai veikia ilgalaikį socialinį ir ekonominį šalies vystymąsi. Be to, su ugdymu susijusios kampanijos būna efektyvesnės, jei minėtas ryšys akcentuojamas visuomenei kampanijos metu.

Nuoseklūs formalizuoti testai tam tikrose klasėse yra efektyvi priemonė, leidžianti gauti objektyvią

from Japan, South Korea, Austria, Check Republic, Netherlands and Australia. The good news for American educators is that from 1999 to 2003 U.S. students made significant improvements in many areas (Walt Murfin, 2007). In September 2007 U.S. Secretary of Education Margaret Spellings confirmed that NCLB was working and that student achievement was on the rise. Per Secretary Spellings math scores for fourth and eighth graders and the reading scores for fourth graders were at historic highs and the biggest gains were made by African American and Hispanic students (Nation's Report Card Shows Record Gains, 2007).

MetLife survey also found that today's new teachers feel better prepared to engage families, work with students of varying abilities and control the classroom than did their peers when the first entered the profession several years ago. Teacher prestige had a positive effect on career satisfaction: 56 percent of educators were very satisfied with teaching. This is a 70 percent increase over the findings reported in 1986 (*MetLife Survey of American Teacher*, 2006).

Conclusions

The author of this study did not conduct any empirically based research to support his recommendations. Most of them are based on literature review and personal experience working as a special education administrator in the United States. As it has been noted before, one of the goals of this article is to explore applicability of some of the components of NCLF Act as well as factors that effect teacher prestige in Lithuania. Conclusions and recommendations are not organized in any particular order or by any criteria and represent the opinion of the author.

Although there is no direct correlation between teacher compensation and prestige of the profession, it is obvious that most of the educators in Lithuania are not satisfied with their salaries. There is a very significant gap between teacher compensation in Lithuania and other developed countries.

Low teacher prestige negatively effects career satisfaction and is related to high educator turn-over rate.

Government, legislators, Ministry of Education and Science, local administrative agencies, as well as universities and teacher training colleges should make every effort to balance teacher supply and demand trends through research, effective policies and fiscal strategies.

Campaigns such as "I Chose to Teach" should focus on the significance of teacher profession. Education is an essential factor of economic growth and improvement of living conditions. The latter notion should serve as the cornerstone of the enhancement of teacher prestige.

grįžtamąją informaciją apie mokinių pažangą, kuri galėtų būti panaudota gerinant jų žinias bei įgūdžius ir galėtų tapti mokyklų ir švietimo skyrių darbo efektyvumo rodikliu.

Vyrų mokytojų trūkumas, ypač pradžios mokykloje ir vidurinėse klasėse, yra būdingas daugeliui išsivysčiusių šalių ir vertas tolesnio mokslininkų dėmesio ir tyrimų.

Mokytojų pasiūlos ir paklausos kryptys JAV nėra visiškai proporcingos ir mokytojų atlygio politika galėtų būti vienu iš jų suderinamumo veiksnių.

Būtų naudinga atlikti demografinius ir sociologinius tyrimus, kurie nušviestų galimas mokytojų pasiūlos ir paklausos tendencijas pagal jų profesinį profilį ir lokalinius poreikius taip kompensuojant pedagogų trūkumus atlygio politikos pokyčiais.

Valstybinis pedagogų atestavimas yra efektyvi priemonė, leidžianti toliau kelti mokytojo kvalifikacijas ir kompetencijas.

Daugelyje šalių ir kultūrų mokytojo profesijos prestižas labai skiriasi. Būtų naudinga iš naujo ištirti mokytojo statusą lemiančius veiksnius posovietinėje Lietuvoje.

Pasirinkimą mokyti labiau lemia profesionalizmo siekiai nei karjerizmo veiksniai.

Research-based school reforms and state investment in education have a positive effect on teacher status.

Student progress should be determined by annual formal testing at a certain grade levels and schools should be held accountable for the results.

National, regional and local report cards on student progress should be accessible to the public.

Teacher professional development, certification, credentialing and licensing enhances the prestige of the profession and should serve as a route to higher compensation.

Ministry of Education and Science should solicit and fund research to determine the hierarchy of factors that determine the status of educator profession in Lithuania.

Strategies such as increasing the prestige of teacher profession and improving compensation are as important as improving teacher working conditions.

Universities and higher education institutions could benefit from expending their relations with equivalent agencies in foreign countries, including the United States. Further professional cooperation and exchange would enable educators to share their experiences and prevent them from repeating failed policies and projects.

Teacher preparation programs should include attainment of a Bachelor's degree, licensing or certification in the subject field and a supervised field practicum.

Promotions should be based on teacher qualifications and student progress.

Academic freedom and autonomy to make significant educational decisions enhance teacher prestige.

All non-teaching duties in educational institutions should be performed by ancillary staff. Overburdening teachers with non essential tasks that are not related to education negatively effects their job satisfaction and prestige.

Literatūra • References

Boyd, D., Lankford, H., Loeb, S., Rockoff, J., Wycoff J. (2008). The Narrowing Gap in New York City Teacher Qualifications and its Implications for Student Achievement in High-Poverty Schools. *NBER Working Paper No. 14021*. On-line <<http://www.nber.org/papers/w14021>.
Civilian Personnel Management Service, Wage and Salary Division. (2006). U.S. Department of Defense, Arlington, VA.
 Darling-Hammond, L. (2000). *Solving the Dilemmas of Teacher Supply, Demand and Standards: How We Can Ensure a Competent, Caring and Qualified Teacher for Every Child*. National Commission on Teacher and America's Future, New York.
Firefighters, Doctors and Nurses Top List as "Most

Prestigious Occupations". (2006). Harris Interactive, Inc.
 Hawk, P., Coble, C. and Swanson, M. (1985). Certification: It Does Matter. *Journal of Teacher Education*, 38 (3), pp.13–15.
 Johnson, T. (1972). *Profession and Power*. London: Heinemann.
 Mapping 2005 State Proficiency Standards onto the NC EP Scales. (2007). *National Center for Education Statistics*. U.S. Department of Education, Washington, DC.
MetLife Survey of American Teachers. On-line <<http://www.metlife.org> (retrieved on October 5, 2008).
 Mobility of Teacher Workforce (2005). *National Center for Education Statistics*. U.S. Department of Education, Washington, DC.
No Child Left Behind Act of 2001, Pub. L. No.107-110. On-

line <<http://thomas.loc.gov/>>. (retrieved on October 20, 2008). Occupational Outlook Handbook. (2008). *Bureau of Labor Statistics. U.S. Department of Labor*. On-line <<http://www.bls.gov>> (retrieved on October 16, 2008). *Secretary Spellings Highlights Gains Made on the Nation's Report Card under No Child Left Behind*. (2007). U.S. Department of Education Press Release. Special Analysis 2005. Mobility of Teacher Workforce. (2005). *National Center for Education Statistics*. On-line <<http://nces.ed.gov/programs/coe/2005/analysis/sa01.asp>>. (retrieved on September 8, 2008). Swenson, L. (2006). *Professional Occupation and Status: A Sociological Study of Professional Occupations, Status and Trust*. Centre for the Study of Profession. Oslo University College.

The Job Market Today: Interpreting the 2007 Educator Supply and Demand Research. (2008). 2008 Job Search Handbook for Educators. American Association for Employment in Education, Inc. Columbus, Ohio, pp. 7–10.

Trahan, C. (2002). *Implications of the No Child Left Behind Act of 2001 for Teacher Education*. ERIC Clearinghouse on Teaching and Teacher Education, Washington DC.

Whitehurst, G. (2005). *National Assessment on Educational Progress. National Center for Education Statistics*. U.S. Department of Education, Washington, DC.

Whitney, S. *No Child Left Behind Act: What Teachers, Principals & School Administrators Need to Know*. On-line <<http://wrightslaw.com/info/nclb.teachers.admins.htm>>. (retrieved on October 21, 2008).

ROLANDAS PAULAUSKAS

Socialinių mokslų daktaras,
Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto
Edukologijos katedros docentas.
Moksliniai interesai: edukacinių sistemų analizė
ir valdymas Lietuvoje ir užsienio šalyse, prevencinės
pedagogikos sistemos, pedagogikos istorija.

Doctor of Social Sciences
Associated professor of Šiauliai University, Faculty of
Education, Department of Education
Scientific interests: analysis and management of edu-
cational systems in Lithuania and foreign countries;
system of preventive education, history of pedagogy

Address: P. Višinskio Str. 25, LT-76361 Šiauliai, Lithuania
E-mail: pedagogika@cr.su.lt